

2022-09-27

Remiss av förslag till föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt, kapitel om avlivning av vilt vid eftersök (NV-04496-18)

Svenska jägareförbundet ("förbundet") har följande huvudsakliga synpunkter på rubricerade förslag:

- Förbundet kan inte fullt ut besvara remissen eftersom det förslag som ingår i remissen endast är en del av ett tänkt regelverk om jaktmedel och innehåller begrepp som information saknas om. Förbundet förutsätter att när Naturvårdsverket lägger fram förslag till nya föreskrifter om jaktmedel, hela förslaget remitteras.
- Förbundet anser att Naturvårdsverket tolkar gällande rätt felaktigt och att avsteg från annars gällande regler redan idag är möjliga vid eftersök i samband med jakt och vid en sammanstötning bl.a. med motorfordon. Hela förslaget är således onödigt.
- Förbundet kan inte acceptera ett regelverk som innebär att möjligheterna försvåras att på ett snabbt och effektivt sätt förkorta lidande för vilt för den som utför eftersök. Om det nya förslaget formuleras så att inga hinder mot effektiva eftersök införs kan förbundet acceptera det.

Förbundet har följande utvecklade synpunkter på olika delar av förslaget.

Kapitel 1. Bör jaktmedel för avlivning vid eftersök regleras genom föreskrifter?

Naturvårdsverket anser att bemyndigandet i 10 a § jaktförordningen omfattar en möjlighet för Naturvårdsverket att utfärda föreskrifter för jaktmedel vid *avlivning vid eftersök*. Förbundet anser att detta är tveksamt i enlighet med vad som utvecklas nedan under kapitel 3, då "avlivning" är något annat än vanlig jakt. Jfr i detta fall 12 a § jaktförordningen som anger att reglerna om jaktmedel inte gäller avlivning av djur fångade i fångstredskap.

Kapitel 3. Överväganden

Polismyndighetens möjlighet och jägarnas skyldighet och att bedriva eftersök av vilt regleras i 26 a § samt 28 § 1 st jaktlagen. Genom dessa paragrafer ska jägarna och polisen får ”vidta de åtgärder som behövs” för att spåra upp och avliva vilt. Genom användning av dessa generella begrepp så utpekas inga särskilda förutsättningar och inga särskilda åtgärder. Utan från fall till fall måste jägaren och trafikeftersöksjägaren bedöma vad som är möjligt och lämpligt att göra.

En sådan lösning har länge bedömts lämplig för att det är omöjligt att utpeka exakt vad som ska göras i varje enskild unik situation. Normalt sett så har man därför ansett att man får göra eftersök i mörker även av de arter då jakt annars då inte är tillåten och då även använda annars otillåten belysning, på tider under året då jakt annars inte är tillåten eller annars med användande av metoder och jaktmedel som inte är tillåtna för jakt. Exempelvis kan motorfordon ofta vara en förutsättning för att genskjuta eller komma ikapp skadat vilt eller hindra viltet att undkomma och annars ej tillåten ammunition har beroende på omständigheterna ansetts tillåten. Även användning av hund som går ikapp och håller fast eller avlivar viltet samt användning av kniv för själva dödandet av viltet kan ofta anses nödvändigt och därför tillåtet. Även andra regler om exempelvis krav på licens (jakt efter älg, björn, varg, lodjur), användning av hund på otillåten tid samt jakt på annans jaktområde kan det också vara motiverat att bryta mot i det enskilda fallet.

Naturvårdsverket bygger sin analys av vilka åtgärder som är tillåtna att vidta med stöd av lagstiftningen främst utifrån förarbetena till lagen där endast några få exempel nämns. Naturvårdsverket menar att frånvaron av omnämmandet av jaktmedel i förarbetena skulle varit ett underligt förbiseende om avsikten varit att inkludera dem. Förbundet ställer sig mycket frågande till denna ståndpunkt ur ett juridiskt perspektiv. I förarbetena ges en exemplifiering och den är till sin natur inte uttömmande. Menar annars Naturvårdsverket att alla andra regler som inte är omnämnda i exemplifieringen också behöver uttryckliga undantag i lagstiftningen för att gälla? Får man inte göra trafikeftersök på älg i juli eftersom jakttid då inte råder? Jakt under fel tid på året omnämns ju inte i förarbetena. Någon licens för jakt på älg finns ju inte heller för polismyndigheten, men detta är ju inte heller omnämnt. Och får en jägare inte släppa hund på annars otillåten tid på dygnet eller året?

Enligt svensk rättsordning kan riksdagen inte lagstifta genom förarbeten utan det sker med hjälp av uttrycklig lagtext. Uttalanden i förarbeten är endast ett tolkningsunderlag till lagtexten och förbundet anser att Naturvårdsverket lägger för stor vikt vid förarbetsuttalandena i detta fall. Det rör sig ju i vart fall endast om en exemplifiering som inte är uttömmande.

Naturvårdsverket bygger vidare sin slutsats på att det finns separata paragrafer i jaktlagen och jaktförordningen som reglerar jaktmedel. Därför menar Naturvårdsverket att det krävs en separat tydlig reglering om undantag för just jaktmedel vid eftersök. Förbundet har svårt att förstå denna ståndpunkt eftersom även de andra företeelserna som Naturvårdsverket anser undantagna också omfattas av olika uttryckliga regler i jaktlagen och jaktförordningen. Det gäller såväl de företeelser som omnämns i förarbetena som de som inte gör det, t.ex. så är användning av motorfordon otillåten enligt 31 § jaktlagen och man får inte jaga vilt om inte jakttid råder.

Svenska Jägareförbundet

För det första så kan inte ett förarbetsuttalande utgöra ett undantag från en uttrycklig bestämmelse i lag, utan undantaget måste ha täckning i lagen själv. Här kommer vi in på ”pudelns kärna” som Naturvårdsverket verkar ha förbisett. Bestämmelserna i 26 a § samt 28 § 1 st jaktlagen föreskriver/medger åtgärder som behövs för att djuret ska kunna *spåras upp och avlivas*.

Lagstiftaren använder alltså i dessa paragrafer begreppet ”avlivning” och inget annat. Detta har enligt förbundets uppfattning skett för att markera att detta inte är jakt i dess vanliga bemärkelse enligt definitionen i 2 § jaktlagen, utan något annat som gör att avsteg från annars gällande regler får ske. Naturvårdsverket uttalar endast att ”eftersök är jakt” utan någon närmare utveckling av sin slutsats. Här måste beaktas den rådande tolkning som gällde innan 2010 då eftersöksverksamheten inom NVR lagfästes, som även Naturvårdsverket då hade, nämligen att eftersök INTE var jakt just mot bakgrund av formuleringarna i nämnda paragrafer och användningen av begreppet ”avlivning”.

Det är således förbundets uppfattning att gällande lydelse av 26 a § samt 28 § 1 st jaktlagen, idag måste tolkas i vart fall så att eftersöksjägaren får/ska vidta de åtgärder som behövs i det enskilda fallet för att spåra upp och avliva det djur som eftersöks, oavsett vad dessa åtgärder består i. Alltså innefattar dessa åtgärder användning av annars ej tillåtna jaktmedel, vapen och ammunition om det kan motiveras i det enskilda fallet.

Kapitel 4. Om förslag till nytt eftersökskapitel

Naturvårdsverket anger i kapitlet att samma regler ska gälla oavsett hur ”skadan” på viltet orsakats. Som angavs i vårt remissyttrande den 29 april 2021 så gäller enligt 26 a § jaktlagen att det inte krävs att ett vilt har skadats utan endast ”varit inblandat i en sammanstötning” med motorfordon eller spårbundet fordon. Detta måste beaktas i texten på ett korrekt sätt.

Kapitel 5. Författningstext.

7 kap 1 § Här anges att ”vid eftersök får de åtgärder vidtas som behövs...”. Detta är delvis felaktigt som framgår av vårt remissvar den 29 april 2021. Begreppet ”får” kan endast användas när det gäller Polismyndighetens möjligheter att bedriva eftersök på vilt som varit inblandat i en sammanstötning med ett motorfordon eller spårbundet fordon. När det gäller jägarens eftersök av vilt som skadats vid jakt så är det en skyldighet och begreppet ”ska” måste användas. Se aktuell lagtext som redovisas i kapitel 2 i förslaget.

Här skulle förbundet önska en informationsparagraf som redovisar övriga huvudsakliga exempel på medel och metoder som anses tillåtna, framförallt motorfordon, pannlampa (ficklampa), jakt i mörker, jakt på annars otillåten tid, jakt utan licens (exempelvis älg, björn, lo, varg), användning av hund som följare på vilt på annars otillåtna tider, jakt på annans jaktområde, m.m. Förbundet anser att den vanlige läsaren knappast kommer att läsa specialmotiveringen till föreskriften och denna information behöver läsaren av föreskriften för att förstå helheten.

Svenska Jägareförbundet

- 7 kap 2 § Här används begreppet ”vapentillbehör” som inte definieras. Förbundet kan därför inte uttala sig om förslaget, men ställer sig frågande till vad som i övrigt i kapitlet ska anses utgöra sådana vapentillbehör som omfattas av förslaget?
- 7 kap 3 § Det är tillåtet med ficklampa och annan liknande lampa (t.ex. pannlampa) vid vissa jaktformer efter vissa arter enligt 14 § jaktförordningen. Detta bör framgå av paragrafen (i vart fall upplysningsvis) och att den nu föreslagna texten är ett tillägg till dessa bestämmelser. Dessutom måste det tydliggöras att även pannlampa, ficklampa o.dyl. får användas vid eftersök på alla arter eftersom det ju enligt nämnda paragraf i jaktförordningen anses som ett jaktmedel.
- 7 kap 4 § I denna paragraf anges när kulgevär och kombinationsgevär får användas vid eftersök. Kombinationsgevär återfinns även i nästkommande paragraf om hagelgevär. Förbundet utgår från att Naturvårdverket därför i denna paragraf menar att kulpipan/piporna i ett kombinationsgevär får användas för eftersök enligt denna paragraf. Detta bör framgå av texten alternativt skrivs en separat paragraf om kombinationsvapen.
- 7 kap 5 § I denna paragraf anges när hagelgevär och kombinationsgevär får användas vid eftersök. Kombinationsgevär återfinns även i föregående paragraf om kulgevär. Förbundet utgår från att Naturvårdverket därför i denna paragraf menar att hagelpipan/piporna i ett kombinationsgevär får användas för eftersök enligt denna paragraf. Detta bör framgå av texten alternativt skrivs en separat paragraf om kombinationsvapen.
- Förbundet anser vidare att punkten två om hagelstorlek bör lyda ”*hagelpatron laddad med hagel större än 4 mm*”. I annat fall skulle en eftersöksjägares möjligheter att effektivt avsluta ett vilts lidande kunna begränsas i onödan.
- 7 kap 6§ Som angavs i vårt remissvar daterat den 29 april 2021 så används lösa eftersökshundar på olika sätt. Det kan vara så att hunden klarar av att springa ifatt och avliva djuret själv, men det är lika vanligt att hunden endast springer ifatt och håller fast viltet så att eftersöksjägaren kan avliva djuret med främst kniv. Naturligtvis används även exempelvis ställande hundar, på främst älg och annat större vilt då hunden varken har förmåga att själv avliva djuret eller ens hålla fast det. Detta kan ske på tider av året och tider på dygnet då användning av hund annars inte är tillåten. Det är viktigt att föreskriftsförslaget utformas så att detta är möjligt. Vidare anser förbundet att det även i denna paragraf bör framgå, liksom i övriga föreslagna paragrafer, att åtgärden kan vidtas ”för att människor och egendom inte ska utsättas för fara”. Någon begränsning av syftet med åtgärden bör inte införas, vilket annars skulle kunna begränsa avslutandet av ett eftersök på ett effektivt sätt.

Kapitel 6. Konsekvensutredning

I första stycket anges tillämpningsområdet för föreskriften vara bland annat ”då jägaren ska söka upp ett specifikt vilt som har kolliderat med ett fordon”. Detta stämmer inte. Som angavs i vårt remissyttrande den 29 april 2021 så gäller enligt 26 a § jaktlagen att det inte krävs att ett vilt har skadats utan endast ”varit inblandat i en sammanstötning” med motorfordon eller spårbundet fordon. Tidigare krävdes att viltet skadats men det ledde till att personer friades från bristande anmälningsskyldighet då man inte kunde konstatera att viltet skadats vid sammanstötningen. Detta är inte samma sak som att det faktiskt har kolliderat.

Sista stycket angående 40 c § jaktförordningen anser förbundet överflödigt eftersom Naturvårdsverket inte har bemyndigats att utfärda föreskrifter om tillämpningen av den paragrafen. För det fall Naturvårdsverket anser frågan viktig kan dock stycket skrivas om mer som en information snarare än en bedömning om varför denna paragraf inte omfattas av förslaget.

”Definitioner”

På sidan 8-9 i förslaget under punkt 6, konsekvensutredning, förekommer olika definitioner. Definitioner har knappast något med själva konsekvensutredningen att göra utan hör egentligen ihop med själva förslaget till författningstext, men förbundet kommenterar dem här för att följa indelningen i dokumentet.

Definitionen av ”eftersök” bör omformuleras i enlighet med vad som angavs i vårt remissvar den 29 april 2021. Definitionen av begreppet eftersök i föreskriftsförslaget hänvisar till ett annat begrepp, nämligen jakt, trots att föreskriftsförslaget i övrigt (särskilt kap 4) hela tiden talar om själva avlivningen i samband med eftersöket. En definition av begreppet *avlivning* skulle då behöva tillkomma för att man ska förstå regelverket. Det blir därför ett slags cirkelresonemang. Om nu eftersök ska anses vara jakt så blir det ju konstigt att definiera begreppet *eftersök* med en hänvisning till just *jakt*. Definitionen av *eftersök* bör således ändras till: *Att söka efter, spåra eller förfölja vilt som skadats vid jakt eller varit inblandat i en sammanstötning med motorfordon eller spårbunden trafik, i syfte att döda sådant vilt*. Detta förslag ansluter till definitionen av jakt i jaktlagen och bör inte kunna missförstås.

Definitionen av ”mörkersikte” är felaktig. Termiska sikten använder inte infraröd strålning utan registrerar värmen från viltet och omvandlar det till en bild i kikarsiktet. Dessvärre är definitionen av mörkersikten som får användas vid vildsvinsjakt i 14 a § jaktförordningen obegriplig, i annat fall hade den kunnat utgöra en naturlig grund vid fastställandet av en definition av mörkersikten. Bilaga 5 till jaktförordningen som implementerar EU:s Art- och habitatdirektiv samt fågeldirektivet, är annars utgångspunkten för 14 a § jaktförordningen. I bilaga 5 så förbjuds användning av ”nattnikmedel med elektronisk bildförstärkare eller bildomvandlare”. Förbundet föreslår därför att denna definition används istället. I Specialmotiveringen till 3 § kan då förtydligas att med bildomvandlare avses exempelvis termiska sikten (värmesikten).

"Specialmotivering"

På sidan 9-10 i förslaget under punkt 6, konsekvensutredning, förekommer olika specialmotiveringar av förslaget till författningstext under rubriken "Kap 7 Jaktmedel för avlivning vid eftersök". Förbundet ser detta som ett separat kapitel i promemorian och har följande synpunkter.

Rubriken på kapitlet avviker från rubriken på författningsförslaget som enbart benämns "Eftersök". Samma benämning bör användas, oavsett vilken man väljer.

I § 6 anges att "Hund får endast användas då det skadade viltet fortfarande är på benen och om det saknas möjlighet att avliva djuret med skjutvapen". Begreppet "på benen" bör inte användas av den enkla anledningen att eftersök även görs på fåglar som snarare tar till vingarna. Dessutom så kan det ju vara så att djuret redan ligger i sårlega och det kan man ju inte veta innan hunden släpps. Vid eftersök kan man använda många olika strategier för att på snabbast möjliga sätt förkorta djurs lidande. Hunden kan, efter en kortare spårning, släppas för att överraska det skadade djuret i sårlegan och avliva eller hålla fast det utan att djuret är "på benen". Dessutom kan skadat vilt ta flera sårlegor, vilket gör att hund kan släppas vid en "kall" sårlega för att avliva eller hålla fast djuret i en senare sårlega även då utan att viltet är "på benen". Den citerade texten bör därför utgå. Som angavs i vårt remissvar daterat den 29 april 2021 så används lösa eftersökshundar på olika sätt. Det kan vara så att hunden klarar av att springa ifatt och avliva djuret själv, men det är lika vanligt att hunden endast springer ifatt och håller fast viltet så att eftersöksjägaren kan avliva djuret med främst kniv. Naturligtvis används även exempelvis ställande hundar, på främst älg och annat större vilt då hunden varken har förmåga att själv avliva djuret eller ens hålla fast det. Detta kan ske på tider av året och tider på dygnet då användning av hund annars inte är tillåten. Det är viktigt att texten förklarar detta.

I § 7 anges uttryckligen att "händer" får användas för avlivning. Om med detta avses att jägaren ska kväva djuret så anses det vara en onödigt plågsam avlivningsmetod som förbundet ställer sig tveksamma till. Förbundet ser inte att begreppet "händer" behöver förekomma i texten utan bör tas bort. Den exemplifiering som görs i övrigt utesluter inte att "händer" kan användas om det är enda möjligheten men sådana metoder bör inte uppmuntras.

I beredningen av remissvaret har även jaktvårdskonsulenten Jesper Einarsson deltagit.

SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDET

Dag Lidén
Generalsekreterare

Ola Wälimaa
Förbundsjurist